

NOORD-BRABANDER.

Dicere verum
Quil' datat? HORATIUS

NUMMER 95

'S BOSCH.

ZATURDAG 4 AUGUSTUS 1832.

Oostentyk.

WEENEN, 24 July.

Den 22 dezer is zijne doorluchtigheid de hertog van Reichstadt, na eene langdurige berisping, in den morgen op het keizerlijke lustslot, Schoubrunn, zacht ontslapen; hare M. de maatschappij *Maria-Louisa*, hertogin van Parma, lieverens het gehele keizerlijk geslacht, is door den dood van dezen bemindsten en veelbelovenden prins, in den bloei zijner jaren, in de diepste droefheid gedompeld, waarin de ingezetenen dezer keizerstad levendig deel namen. De droefheid zijner moeder die hem sedert hare aankomst te Weenen, met onvermoeide zorg verpleegd had, is onbeschrijfelijk; er zijn dadelijk de noodige beschikkingen gemaakt voor hare terugkeer naar hare staten, vermits men anders voor haar leven zou moeten vreezen.

Napoleon Franz Joseph Carol, hertog van Reichstadt, was den 20 maart 1811 te Parijs geboren, en had den ouderdom van ruim 21 jaren bereikt.

Het lijk van den jeugdigen vorst is bedien in de keizerlijke familie-groef met al de plegtigheden, welke bij de begrafenis van eenen aartsbischop plaats hebben, ter aarde besteld; het hart zal in de kapel van Lorette bewaard worden, terwijl de ingewanden naar *St. Stephanus* zullen worden overgebracht.

De cholera heeft zich in eenige streken van Silesie geopenbaard.

Duitschland.

FRANKFORT, 30 July.

De cholera te Weenen, van den 21 dezer, melden, dat de cholera te Weenen is toegelopen. Den 17 werden er omtrent 100 personen aangetast, terwijl er 38 overleden zijn. Zeer vermoedelijk ligt de oorzaak daarvan in de snelle afwisseling der temperaturen; welke den 15 juli nog 20, doch den 16 slechts 15 graden Reaumur bedroeg. Sedert den 17 heeft men echter minder zieken en sterfgevallen.

— Uit Bologna wordt, van den 21 juli, het volgende geschreven: De jongste tijdingen uit Ancona zijn voor de liberale partij zeer treurig; de generaal *Cubieres* is de trouwe bondgenoot van Rome geworden; hij heeft de liberale factie ontwapend en aan degenen, welke er toe behooren, te kennen gegeven, dat zij met een blad, waarop vergeetelheid van het verledene aangegeekend staat, naar hunne haardsteden moeten terug keeren. Een aantal hunner heeft hij echter gevangen laten zetten, vermits zij van misdadigheid, namelijk van deelneming aan den moord van den galoniere *Basdari*, beschuldigd worden.

Men verwacht thans weinig van de verbeteringen in het staatsbestuur en gelooft dat de Mogendheden er zich weinig aan zullen laten gelegen liegen, wanneer slechts de rust in den Keizerlijken Staat hersteld wordt.

De zoogenaamde Zwitsers in pauselijke soldij, bedragen ruim 1000 man en bevinden zich meest te Ravenna. Men zegt, dat zij nog tot 3000 man zullen aangevuld worden.

Volgens berichten van de boheemsche grenzen, blijft de cholera nog in eenige streken van Bohemen heerschen. Ook de bevolking van Praag is nog niet geheel bevrijd.

Frankryk.

BRUSSEL, 27 July.

Gisteren heeft het eigelijk volksfeest, ter viering van de revolutie-dagen, plaats gehad. Volgens het programma heeft men op de Champs-Élysées en op het veld van Mars de menigte met wapenloop, spiegelgevechten en dergelijke vermakelijkheden bezig gehouden. Des avonds zijn de openbare en bijzondere gebouwen verlicht geweest, en is de dag in rust en orde ten einde gelopen.

Heden morgen ten vier heeft de groote wapenschouwing op de boulevards een aanvang genomen.

— De *Moniteur* en andere ministeriële bladen, deelen heden morgen de volgende telegrafische dépêche mede, welke van Bayonne, aan het ministerie van marine is overgebracht.

Van Vigo in Gallicien heeft men, onder dagteekening van den 18 dezer, de volgende berigten:

Te Oporto zijn door don Pedro 19 bataljons, waaronder een uit veteranen zamengesteld, gevormd.

De troepen van don Miguel zijn den 10 dezer door 3000 man van het leger van don Pedro uit hunne standplaatsen verdreven, een lut, van de eerste, heeft zich met de laatste vereenigd, en is met deze naar Astur voortgetrokken. Deze kolonne wordt door de laatste gesicht ondersteund.

Den 10 dezer is eene andere kolonne van 2400 man naar Braga gemaarshaleerd en aldaar den 13 binnengekomen, dezelve is onderweg door de constitutionelen versierd.

Borte de Lima den 17 dezer door 500 man bezet. Een aantal portogese vragelingen zijn reeds naar Gallicien geweken.

Men houdt het voor waarschijnlijk, dat de troepen van don Pedro reeds den 18 Lissabon zullen bezetten.

Men zegt, dat don Miguel reeds de hoofdstad verlaten heeft om zich naar Spanje te begeven.

Ofschoon deze berigten gezegd werden van eene zeer geloofwaardige zijde te komen, meenen echter vele, dat men aan dezelve niet te veel vertrouwen moet hechten, zoo als dezelve dan ook niet wel zijn over te brengen, met hetgeen vroeger werd verzekerd, dat don Pedro tot den 15 dezer zijne magt te Oporto had vereenigd gehouden.

— Een zeker dagblad heeft omtrent het huwelijk van prinses *Louise* met Koning *Leopold* bijzonderheden medegedeeld, welke niet zeer nauwkeurig zijn. — Men heeft geene dispensatie aan mgr. den aartsbischop moeten vragen, omdat het zeker schijnt dat men er eene van den Paus verkregen heeft. De zwaarigheid was te weten, waar het huwelijk zoude gesloten worden. Men had eerst, naar het schijnt, het verlangen betuigd dat hetzelfde te Parijs en wel in de kerk Notre-Dame voltrokken werd. Nu was het in een soortgelijk geval gebruikelijk, dat het huwelijk aan de deur der kerk werd ingezegend. Zoo is zulke getuigen optigte van het huwelijk van *Hendrik IV*, in der tijd Koning van Bearn, met *Margaretha de Falois*. Men richtte een stelsel op, voor de groote deur der kerk Notre-Dame en het huwelijk werd aldaar ingezegend door den kardinaal van Bourbon, in tegenwoordigheid van Koning *Karel IX* en van de Koningin-moeder. Na de plegtigheid ging de Koningin *Margaretha* de mis hooren en hare devotie uitoefenen in de kerk Notre-Dame, en, in dien tusschentijd, hegal *Hendrik* zich naar het aartsbischoppelijk paleis, waar zich de stoet vervolgens vereenigde. Hetzelfde had in het jaar 1625 plaats met betrekking tot het huwelijk van mevrouw *Henriette* van Frankrijk, dochter van *Hendrik IV*, met *Karel I*, Koning van Engeland. Het huwelijk werd bij procuratie voltrokken, en de hertog van *Chevreaux* huwde de prinses in naam des Konings. Maar ofschoon de hertog katholiek was, geschiedde evenwel de plegtigheid onder eenen in het voorplein der kerk opgerigte stelsel. De kardinaal *de la Rochefoucauld* zegende op den 11 mei het huwelijk in. *Urbanus VIII* had vooraf de dispensatie verleend. De prinses hoorde vervolgens de mis in Notre-Dame, maar de hertog van *Chevreaux*, die *Karel I* vertegenwoordigde, kwam niet binnen de kerk. Het schijnt dat men zoodanige antecessanten wel zou kunnen volgen en dat de Koning der Belgen en zijne aanstaande niet zouden moeten veraederd worden om zich aan voorwaarden te onderwerpen, welke *Hendrik IV* en zijne dochter beide ondergaan hebben. Prinses *Louise* moet, daar zij er in toestemt om eenen protestant te trouwen, niet ongemakkelijker zijn dan eene prinses van haar huis, die Koningin van Engeland werd, en Koning *Leopold* behoeft niet te blozen over het doen van datgene hetwelk *Hendrik IV* gedaan heeft. — Thans zegt men dat het huwelijk te Compiègne zal voltrokken worden. (*Ami de la Religion*.)

Belgie.

BRUSSEL, 31 July.

Zaterdag middag is de Koning te Luik, te midden van een groot aantal aanschouwers, aangekomen. Zijn broeder, de autoriteiten der stad en provincie, waren hem te gemoet gegaan. Zondag heeft de Vorst het garnizoen van Luik en omstreken op bijna 6.000 man begroot, in oogenschouw genomen. Heden wordt de Koning hier terug verwacht.

— Eergisteren is op het paleis eene vereeniging van ministers geweest, bij welke de beide fransehe ministers, de heer *Talleyrand* en de *Latour Maubourg*, sir *Adair*, de *Mullens* en de *Weyer* zijn tegenwoordig geweest.

— De oorlogsbrik de *Melagrie*, is gisteren, den 23, op onze reede (Boulogne sur mer) gekomen; zij heeft eenige loodsen en kapiteins ter kustvaart ingenomen, om dezelve aan boord van de schepen van het escader over te zetten, hetwelk zich naar de Schelde begeeft; zij moet er insgelijks te Calais en te Duinkerken innemen. Het escader bestaat uit 30 zeilen; de loodsen hebben niet meer dan een paar uren tijd gehad, om zich aan boord van den *Melagrie* te begeven, welke dezen nacht naar Duinkerken onder zeil gegaan is. Gij kunt u op de juistheid van dit bericht verlaten. (Belge).

— Zie hien den inhoud van eene der petitiën, welke alhier in omloop zijn, en door talrijke onderteekeningen gevolgd worden, met het doel, om aan den Koning de meening van het grootste gedeelte der natie, ten aanzien van den tegenwoordigen staat onzer zaken, onder het oog te brengen.

* SIRE! Op het punt van gebeurtenissen, die niet kunnen missen uit den tegenwoordigen stand van zaken in Europa geboren te worden, ter zelfder tijd dat ons nieuwe opofferingen en nieuwe verplichtingen door de diplomatie opgelegd worden, als natie in de noodzakelijkheid gebracht om nieuwe vernederingen te ondergaan of de wapenen te kiezen, achten wij het de pligt van alle burgers, welke zij aan hun hoofd hebben geplaatst, en in wiens handen zij de zorg voor hunne eer en onafhankelijkheid hebben vertrouwd. Wij weten, Sire! dat wij alles te hopen hebben van eenen Vorst, die bij het aannemen van de kroon gezworen heeft om hetgeen dat de Belgen het waardigste houden, te verdedigen en te ondersteunen. Het zal zijn woord gestand doen. De natie zal daarentegen niet ten achteren blijven ten aanzien van hetgeen de Koning van haar mag verwachten; zij zal hare vrijheid en nationaliteit, daar zij zich verwonnen heeft, wéten te verdedigen. De eensgezindheid tusschen den Vorst en zijn volk is een zekere waarborg voor de overwinning.

* Sire! De ondergeteekende, inwoners van Brussel, nemen de eerbiedige vrijheid zich tot uwe Majesteit te wenden, ten einde Hoogstdenzelven de gevoelens te herhalen, welke te voren door onze kamers zoo waardiglijk uitgedrukt zijn, en haar de verzekering te geven dat zij steeds eene magtige en sterke ondersteuning zal vinden, in al de maatregelen welke de verdediging van onze eer, onafhankelijkheid, den constitutionelen troon, dien wij hebben opgericht, en onze belangen vereischen.

» Brussel, 28 juli 1832. » (Volgen de onderteekeningen.)

— De baron de Loë is naar Weenen op reis; hij is den 28 ll. met zijne familie en met een talrijk gevolg door Vaels gepasseerd.

— Wij vernemen dat de deputatie, door de kamer van koophandel benoemd, om aan den Koning den wensch over te brengen van niet tot het 67ste protocol toe te treden, zamengesteld is uit den president, den vice-president, een lid en den secretaris der kamer. (Journal du Commerce.)

— Het cholera-berigt van Antwerpen, tot den 31 des middags ten één ure, geeft op 7 nieuwe gevallen, 2 overledenen en 3 herstelden.

's HERTOGENBOSCH, 3 Augustus.

Gisteren is alhier de 14de verjaardag van Z. K. H. *Willem-Alexander-Frederik-Constantyn-Nikolaas-Michael*, tweede zoon van Z. K. H. de veldmaarschalk, prins van Oranje, met het uitsteken der vlaggen van de openbare gebouwen en het houden eener groote parade van het garnizoen, gevierd geworden.

— Dingsdag heeft Z. M. de Koning met de prinszen Hoogstdezelfs kleinzonen de troepen der 3de divisie in het kamp bij Oirschot benevens de 2de brigadé kavallerie en onderscheidene batterijen rijdende en veldartillerie in oogenschouw genomen; woensdag heeft Z. M. de troepen der 2de divisie, onder bevel van den hertog van Saxe-Weimar, geinspecteerd; overal is Hoogstdezelve met gejuich en geestdrift ontvangen.

— Den 31 juli des morgens waren te Scheveningen onder behandeling 111 zieken; bijgekomen tot den 1 dezer 11, te zamen 122 waarvan genezen zijn 18 en 7 overleden; bleven in behandeling 97 personen.

Op den 1 tot den 2 bijgekomen 27, te zamen 124; overleden 9 en hersteld 15; blijven onder behandeling 100 personen.

Sedert den 25 juni tot den 2 dezer bedraagt het getal zieken 462 waarvan 172 zijn genezen en 180 gestorven.

— Den 31 juli des morgens ten 6 ure bleven er te 's Hage in behandeling 19 zieken; op den 1 dezer zijn bijgekomen 7 nieuwe gevallen; te zamen 26, waarvan genezen zijn twee en overleden 3, bleven in behandeling 21 personen.

Op den 1 tot den 2 bijgekomen 2, te zamen 21; overleden 3 en hersteld 4; blijven onder behandeling 16 personen.

Sedert den 13 juli tot den 2 dezer heliep het getal aangetast 97, waarvan 39 zijn genezen en 42 gestorven.

De schaal-kollekte die heden te 's Hage gedaan is, om de stads-armverzorgers in het uitdeelen van spijs en kleeding, alsmede van voedsel en dekfel aan de minvermogensden ter gelegenheid der heerschende ziekte te gemoeit te komen, heeft de aanzienlijke som van f 20,067 90 opgebracht; behalve nog eene gift van f 3000, die van wege Z. M. is ontvangen.

Op den 31 juli zijn te Rotterdam 190 zieken in behandeling gebleven; op woensdag den 1 dezer zijn 70 zieken bijgekomen te hersteld en 16 overleden; bleven in behandeling 173 lijdere.

— Ten gevolge van het uitbreken van den asiatischen braakloop te Rotterdam, is den 31 juli door de nederlandsche regering bepaald, dat de thans nog in werking zijnde quarantaine-maatregelen voor de schepen, de *Maas* en *Goederede* binnenvallende, worden opgeheven, behoudens eene nauwkeurige visitatie dier schepen, voor dertelver doorevaren, en dat in geval daarbij blijken mogt, gedurende de reis iemand der equipage of der passagiers door de ziekte ware overvallen of daaraan overleden, het schip en de manschappen aan de bestaande quarantaine-verordeningen zullen moeten onderworpen blijven: terwijl, wanneer onder de lading zich bevinden mogten *gedroegen kleederen, gebruikt beddegoed en lampen*, als handelsvoorwerpen herkomstig van plaatsen waar de cholera heerscht, of binnen de twee laatste maanden geheerscht heeft, de invoer dier artikelen niet zal mogen worden toegelaten.

— Omtrent het ontstaan der cholera, dertelver verschijning en verdere ontwikkeling te Scheveningen en later te 's Hage heeft men nu, volgens den *Staats-Couvent*, waargenomen, dat reeds sedert eenigen tijd te Scheveningen, even als elders, eene meer dan gewone aandoenlijkheid der ingewanden opgemerkt werd.

Den 24 kwam aldaar eene visschers-pink aan wal, waarvan de stuurman en een der matroozen op zee ongesteld waren geworden en ook ziek ontscheept zijn; beide hersteld zijnde, werd in het eerst hunne ziekte niet voor de cholera gehouden; doch zeven dagen later, op den 1 juli, bleek, uit een opzettelijk onderzoek, dat de ziekte werkelijk aldaar bestond; zij verbreidde zich en nam dagelijks meer en meer toe.

Nopen den gemeenden oorsprong dier ziekte liepen in den beginne allerlei geruchten; eerst zeide men, dat eene scheveningsche visschers-schuit op zee met een verdacht of besmet engelsch schip in aanraking was geweest, waardoor de stuurman en matroos waren ziek geworden; later verhaalde men, dat te Scheveningen visschers zich aan boord van een uitgestorven schip, waarop negen lijken gevonden waren, hadden begeven, zich een gedeelte der lading en der goederen van de schepelingen toegeëigend hadden en op die wijze de ziekte hadden aangebracht; nog later, dat eene aanzienlijke hoeveelheid talk, die van een besmet schip afkomstig was, door de Scheveningers was verkocht, waardoor diegenen, welke daarvan gegeten hadden, waren aangetast.

Intusschen is na opzettelijk daaromtrent gedane nasporingen gebleken, dat deze geruchten of onwaar of ten eenenmale onbewezen of zeer overdreven waren; van dit alles heeft men geenerlei bewijs kunnen vinden; de talk is, volgens het zeggen der Scheveningers, door hun in zee drijvende gevonden en opgevischt, hetwelk meerdere waarschijnlijkheid heeft verkregen, sedert dat het bekend is geworden, dat op denzelfden tijd (begin van juli), door zekeren *Juurt Albert Zwart*, te Zoutkamp (Groningen) insgelijks een vat talk overigens scheikundig onderzocht zijnde, is gebleken, dat daarin geenerlei vreemde zelfstandigheid, noch het minste spoor van vergiftiging te ontdekken was; ook de talk behoort tot de koopwaren, als niet vatbaar om smet-stof op te nemen, waarom hij in alle landen aan geene quarantaine onderhevig is en vrij kan ingevoerd worden.

Nadat de bovengemelde stuurman en matroos door de cholera waren aangetast, heeft de ziekte zich aldaar meer verbreid, zonder dat er eenig bewijs bestaat, dat de later aangetaste personen met de beide eersten in aanraking of gemeenschap zijn geweest; iets, wat opmerking verdient, is, dat eerst na drie weken de ziekte te 's Hage is uitgebroken, niettegenstaande er in dien tusschentijd eene onafgebrokene gemeenschap tusschen Scheveningen en die residentie heeft bestaan; onderscheidene haagsche doctoren en bijzondere personen hebben, gedurende dien tijd, niet slechts het dorp, maar ook de woningen der choleralijders, onbeschoemd bezocht en zich met hun in aanraking gesteld, doch zijn niet aangetast geworden.

De meeste zieken behooren tot den stand der eigenlijke visschers of zeelieden en dertelver huisgezinnen; het zijn slecht en armoedig gehuisveste lieden, dikwils tot een gezin van 6, 8 of meerdere personen behoorende, groot en klein onder elkander wonende, als op een gepakt, sober gekleed en slecht gevoed; omstandigheden, die niet dan ongunstig op de verbreiding der ziekte hebben kunnen werken; evenwel heeft zich de ziekte ook onder de landlieden verspreid, doch in veel mindere evenredigheid; de gegoede klasse is tot nu toe meer verschoond gebleven; daarentegen is noch ouderdom, noch geslacht gespaard; volgens eene opgave tot op den 26 ll. bleek het, dat de meest gestorvenen tusschen de 30 a 40 jaren en daarboven oud waren; van de 297 op dat tijdstip aangetasten telde men 169 van het vrouwelijk en 128 van het mannelijk, waarvan overleden zijn 53 van het vrouwelijk en 54 van het mannelijk geslacht.

— Uit Kampen verneemt men, dat aldaar 3 militairen met verschillende kenteekenen der cholera overleden zijn; — 3 zijn genoegzaam hersteld en hebben zich van den 29 tot den 30 geene nieuwe zieken opgedaan.

— De prins de Guro, lid van de eerste kamer der staten generaal, is gisteren te 's Hage in hoogen ouderdom overleden.

— De heroemde, en om zijne schriften alom bekende zartsbischop van Regensburg, J. M. von Sailer, is den 30 mei, in den ouderdom van bijna 80 jaren, in zijne residentie overleden.

— Uit Luxemburg schrijft men van den 28 juli, dat de gezondheidsstaat der stad voortdurend allerwenschelijkst blijft. De quarantaine-maatregelen, die door het pruisisch gouvernement waren voorgeschreven, ten aanzien van personen van Luxemburg komende, zijn van den 27 af opgeheven geworden en is alzoo de vrije gemeenschap tusschen Luxemburg en Trier weder hersteld.

— Het luxemburgsch dagblad hield het volgend stuk in:

Koninklijk besluit, het dragen van kokarden of vreemde teekenen, alsmede de een wettelijk doel hebbende uitschrijvingen verbiedende.

WIJ WILLEM, enz.

Hebben goedgevoonden, ten gevolge der toetreding tot de maatregelen, door de gouvernementen van de staten der deutsche bondvergadering gestemd, te bevelen hetgeen volgt:

Art. 1. Het is gestrengelijk verboden vreemde of onwettige teekenen, of die zelfs maar revolutionaire oogmerken, daaronder begrepen de zoogenaamde nationale kokarde der deutsche vereeniging, aanduiden, in het openbaar te vertoonen of te dragen. Die aan dit verbod, hetzij door het vertoonen, dragen of verspreiden van een ander teeken, dan dat door het wettig gouvernement des lands, waarvan hij onderdaan is, aangenomen, te kort zal doen, zal, behalve de dadelijke ontneming van het teeken, met eene boete van drie tot vijf gulden gestraft worden.

Art. 2. Het is verboden, in de geheele uitgestrektheid van ons groot-hertogdom, mondeling of bij geschrifte op eenigerhande wijze volksvergaderingen of meer of minder talrijke vereenigingen, met het oogmerk om er over staatkundige vraagstukken te bereddelagen of redevoeringen hiertoe betrekkelijk tot het volk te houden, voor te bereiden of te bewerken; het is eveneens onaanvaardbaar verboden dergelijke vereenigingen in andere bondgenootschappelijke staten bij te wonen.

Art. 3. Al wie toebereidselen of beschikkingen voor eene dergelijke vereeniging of verzameling in het groot-hertogdom zal gemaakt hebben of er bij tegenwoordig zijn geweest, zal schuldig zijn aan eene boete van vijf tot vijftien guldens. Hij blijft daarenboven verantwoordelijk, naar de bestaande wetten, voor de gesprekken tot oproer of tot ongehoorzaamheid jegens de overigheid aanzettende, die hij zou gehouden en der strafbare daden, die hij zou bedreven hebben.

Dezelfde misdrijven eens onderdaans van ons groot-hertogdom, in een der andere bondstaten bedreven, zijn, onder hetzelfde voorbehoud, onderworpen aan eene boete van vier tot twaalf gulden.

Art. 4. Naar aanleiding der omstandigheden of ingeval van onvermogen zullen de boeten, bij art. 1 en 3 bepaald, in eene daaraan geëvenredigde gevangenisstraf kunnen veranderd worden.

Onze regterlijke en politieke autoriteiten zijn, voor zoo veel zulks hen respectievelijk betreft, belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, hetwelk ter kennis van het publiek zal gehragt worden door de opneming daarvan in het wetgevend en administratief memoriaal.

(Get.) *Willelm.*

(Get.) *Stift.*

's Hage, 19 juli 1832.

De heer Med. Doctor J. Viringa Coulon heeft een brief over de cholera in de *Leeuwarder Courant* doen plaatsen. Na de kenteekens dezer ziekte opgegeven te hebben, raad hij aan:

1. Altijd in huis te hebben, om, indien nodig, terstond te kunnen gebruiken, de navolgende middelen, die ook niet kunnen bederven, en dezelve gereed te doen maken bij eenen nauwkeurigen geneeskundigen of apotheker.

R. *Aq. Mentha Piper. Unc. viij. P. C. Acabios Unc. i. Carbon. Ammon. Alcal. soli. (Alcali Pot. Sicc.) Ser. iv. Vini Opii Aroma. (Laud. liq. Syden.) Dr. iij.*

M. D. in fictili probe clauso.

S. Drinkje, om dadelijk bij den aanval van de cholera eerst alle half uren, tot het braken begint te bedaren, en dan vervolgens alle uren, er een lepel vol van, wel omgeschud, met wat stroop of suiker te nemen.

R. *Magist. Bismuthi (Nir. Bismuthi) gr. vi. Sacch. albi Ser. iv.*

M. P. Pulv. n. VIII.

S. Poeders, om er van dadelijk, bij den aanval van de cholera, en vervolgens alle uren een van te nemen, behalve het drinkje.

R. *Sp. Vini Camphor. Unc. x—Sp. Sal. Ammon. c. b. viva (Ammon. liq.) Dr. viij.*

M. D. in fictili probe clauso.

S. Om daarmede te bevochtigen wollen lappen, tot wrijving der onderste ledematen, in de cholera.

2. Den lijder aanstonds in een warm bed te leggen, en de warmte in hetzelfde door dekens, warme steenen, waterkruik-

jes, of heet gemakte kussens te onderhouden. Voorts de onderste ledematen onophoudelijk te wrijven met wolle lappen, bevochtigd met het zoo aanstonds geschreven vocht, of bij gebreke hiervan, gedoopt in sterke brandewijn, of jenever, maar die men niet warm moet maken.

3. Over den geheelen baik aan te leggen eene warme pap, liefst bloot, of anders eenen dunnen doek, gereed gemaakt van zuurdeeg, of eenige sneeden roggebrood met azijn, waarin men roert drie lepels fijn gestoten nagels, of nagelknoppen of peper, en vier lepels sterke mostert. — Deze pap moet ten minste de dikte van een à twee duimen hebben, om langer te kunnen warm blijven, en van tijd tot tijd bewarmd en weder vernieuwd worden, zorg dragende dat altijd eene andere voorhanden is.

4. Insgelijks aan voeten aanleggen gewoon warm zuurdeeg met azijn en mostert rijkelijk bedeed.

5. De lijder niet uit het bed laten gaan, en hier en daar in het vertrek te plaatsen platte schotels, gevuld met een mengsel van een deel Chlooralk, (hetwelk tegen een geringen prijs in alle Apotheken te bekomen is,) en zestien deelen water, goed dooreen geschud; terwijl het nuttig is met het bovendrijvend helder vocht het vertrek of de legerstede in de nabijheid van den lijder te besprengen.

Om de cholera voor te kemen:

1. Moet men zich nu vooral van alle onmatigheid in spij en drank zorgvuldig wachten.

2. Moet men letten op den afgang, en wanneer men ontwaart dat die slechts eenigzins buitengewoon wordt, dan ontwaarde men zich van alles, wat men, bij ondervinding weet, dat dezelve nog zou kunnen vermeederen, als het gebruiken van vruchten, groenten, wei, karnemelk, bier, haring enz.; — en niets beters kan men voor voedsel gebruiken dan melk, rijst, gort en andere vaste spijzen.

3. Daar ik als eene der voornaamste oorzaken van de cholera beschouwde de *balette uitwaseming*, moet men, zoo veel mogelijk zorgen, dat dezelve niet gehinderd worde. Niets zou dus spoediger de ziekte kunnen veroorzaken, dan bezweet zijnde, het ligchaam spoedig te doen bekoelen, en gulzig, met groots tungen in te zwelgen koud water, bier, of karnemelk.

4. Wanneer gij meent u eenigzins ongesteld te bevinden, gebruikt dan geene geneesmiddelen, veelmin eene purgatie, zoo als gij anders in gewone tijden wel eens doet, zulks zou tegenwoordig schadelijk kunnen zijn, maar zoek aanstonds geneeskundige hulp.

5. Kan ik u niet genoeg onder het oog brengen, dat kalmt van geest, het bedwingen van hartstogten en van vrees voor de ziekte, een van de beste voorbehoedmiddelen tegen dezelve is.

Geloof mij! de ondervinding heeft altijd in de geneeskunde geleerd, dat, bij het ontstaan van eene epidemische en besmettelijke ziekte, diegenen het meest verschoond bleven, welke met een waar godsdienstig betrouwen op de Voorzienigheid gewapend, het minste zich bevreesd beyonden door dezelve te zullen worden aangetast, maar, bij hunne betrekkingen en bekenden geroepen wordende, dezelve pligten vervulden, gelijk in gewone ziekten; terwijl integendeel diegenen het eerst, en het ergst werden aangevallen, welke de ziekte zochten te ontvlugten, zich het akelige er van onophoudelijk voorstelden, door vrees gedreven; een zieken of een ziekenhuis nauwelijks durfden naderen, en telkens met eenen nieuwen schrik bevangen werden, wanneer zij van een sterfgeval hoorden, of zulks door het luiden van de klok (welke schadelijke gewoonte daaraan nuttig overal zou kunnen verboden worden), werd aangekondigd.

VOORNAAMSTE EPIDEMIEN

DIE HET MENSCHDOM HEBBEN GETEISTERD.

Christelyke Jaartelling.

In het jaar 69, merkwaardig door *Nero's* wreedheden, stierven in een enkel najaar aan de pest 30,000 menschen.

In het jaar 72 werd Jeruzalem, door *Titus Vespasianus* belegerd, te gelijk door oorlog, pest en hongersnood verwoest.

In 82 werd Rome op nieuw door eene besmettelijke ziekte overvallen.

In 141, onder de regering van *Antonius de Vroome*, barstte de pest in onderscheidene gewesten van het keizerrijk uit, die overigens zwaar geteisterd werden door het gebrek aan levensmiddelen, en door derzeiver duurte.

In 170 openbaarde zich eene besmettelijke ziekte, die schier geheel Italië verwoestte, en men geloofde dat de klemen hier wijdomvattende vernielende epidemie door het van Babylonië teruggekeerde leger van *Lucius Cornus* was aangebragt.

In 179, onder de regering van *Commodus*, stierven op dezelfde wijze te Rome 2000 menschen daags.

In 216 werden Rome en Italië geteisterd door eene pest, die ook de dieren aangreep.

In 265 ontstond in het Romeinsche rijk eene pestachtige, even harthoudende als meerdende ziekte; welke men dacht van Ethiopie te zijn gekomen, en die gedurende tien achtereenvolgende jaren, nagenoeg alle de provincien verwoestte.

In 263 ontfermd Alexandrië in Egypte eene zeer moorddadige pestziekte.

In 308, onder Constantijn, werd de stad Amida, in Mesopotamie, door eene geweldige besmetting getroffen.

In 465 werden de steden en landelijke gewesten van Italië door eenen dergelijken geëssel ontvolkt.

In 538 werd het krijsgehir der Gothen, Rome belegerende, door de pest vernield.

In 543 verspreidde de pest Lombardij, Ligurie en de aangrenzende gewesten.

In 544 werd het Oosten getroffen door eene dergelijke ziekte, welke het domme volk aan boete engelen toeschreef.

In 565 verscheen andermaal de epidemie in Lombardij en Ligurie, en breidde zich uit over geheel Italië.

In 589, onder Keizer Mauricius, regeerde te Rome en in Italië eene vreeselijke ziekte.

In 608 ondervond Rome denzelfden rampslag.

In 618 werd Germanie door de pest verwoest.

In 686 verspreidde zich over geheel Italië, en vooral te Rome, eene heftige ziekte.

In 717 verspreidde in de stad Brescia en Ommelanden, aan eene pestachtige ziekte, een zoo groot aantal menschen, dat men verzwakte had dezelve te begraven.

In 717 rigtte de pest te Konstantinopel eene zoo vreeselijke verwoesting aan, dat zij 300,000 menschen wegmaaide.

In 774 ontwikkelde zich te Pavia de pest, welke stad ten gevolge van het daarin door Charlemagne doorgestane beleg was uitgehongerd. Het gebrek aan leefst, gepaard met de epidemie, vernielden alstoen geheel het Lombardische rijk.

Italië, Gallie en Germanie werden, ten jare 801, door eene pest overvallen, die door groote aardbevingen was vobrafgegaan.

De bevolking van Milaan werd, ten jare 964, door eene dergelijke ziekte tot op een gering getal verminderd.

In 985 spreidde de pest zich over geheel Italië uit.

Ook Venetie werd in 1006, ten gevolge eener strenge koude, door denzelfden geëssel getroffen.

Italië, en vooral Bologna en Modena werden in 1007, door eene zeer vreeselijke besmettelijke ziekte geteisterd.

In 1016 brak eene algemeene pestziekte uit, die inzonderheid voor Italië noodlottig was.

Eene dergelijke ziekte greep plaats in 1065, gepaard met onvruchtbaarheid van den grond en schaarste van levensmiddelen.

Eene besmettelijke ziekte, aan hederf in de dampkringslucht toegeschreven; deed ten jare 1098 in Duitschland eene tallooze menigte menschen en dieren sterven.

Het krijsgehir der Christenen, in hetzelfde jaar Antiochie belegerende, verging schier geheel door hongers en kwaadaardige ziekten.

In 1119 werd Italië door ongewoon strenge koude, door versprekende hitte en door aardbevingen geteisterd.

Een buitengewoon gestrange vorst deed in 1125 de rivieren in Duitschland zich vast zetten en de vissen bevriezen, die, daarbij tot de oppervlakte der wateren opdrijvende, tot verrotting overgingen, hetwelk eene noodlottige epidemie deed ontstaan.

Europa, in 1126 en 1127 door algemeene oorlogen geschokt, had tevens gebrek aan leefst door eene pest getroffen, die zich alerwege verspreidde.

In 1135 werd Lombardij, anders een gezond land, door brandende ziekten geteisterd, die aan eene ongewoon brandende hitte werd toegeschreven. Eene groote Tiber overstrooing veroorzaakte, ten jare 1231, te Rome, pestachtige koortsen.

Lombardij en Engeland ondergingen in 1234 eene ongewoon gestrange vorst, vergezeld van eene besmettelijke ziekte. In Italië bevroor de Po.

Te Milaan ontstond in het jaar 1254, eene langdurige en verwoestende volksziekte.

In 1316 hadden onderscheidene vooral Noordelijke gedeelten van Europa, als Vriesland, Germanie, Belgie, Bourgogne en totzelfs Lombardij eene pestziekte te veruuren.

Eene ongelooftelike hoewelheid sprinkbanen bragt, ten jare 1335, eene pestachtige ziekte te wege, die nagenoeg geheel Europa verwoestte. (Hoeveelheid en. vol. in een volgend nummer.)

Tot wegneming van ontijds vrees bij eenigen, welke zich het gevaar te groot voor ogen stellen, en tot opwekking der werkeloosheid van anderen, welke, zoo lang als het ongelukkig gevaar voortdurend is, zich van alle voorzorgen ontheven achten, vindt sich de hoofd-commissie tot de cholera in de droevige verpligting, hare diere natuurgenoeten kennis te geven, dat zich drie ziekte-gavallen, welke zich voor cholera houden moest, in deze provincie vertoonden hebben, waarvan twee reeds elders ingebracht, het gene te Amsterdam, het tweede te Vaen, het derde te Eamikhoven; zij bidt derhalve eeglieder, met vernieuwden riven gevolg zich te geven, aan de door haar gegeven voorschriften, zoo wel tot wering van de verspreiding der ziekte als doelmatige verpligging van de aangeaste, over welke onderwerpen zij nevens hetzelve met de bevoegde hande in correspondentie te

reden, en vernieuwt de zinsmede, in hare circulatie bij hare instelling publiek gemaakt, dat, zullen hare pogingen nut stichten, het noodzakelijk is, dat dezelve door de goedwillige medewerking der ingezetenen, en der onderscheidene autoriteiten welke zulks aangaat, ondersteuning en ingang vinden; hierdoor zal men eene heilige en noodzakelijke pligt van menschen-liefde, met zelfsbehoud vereenigen; daar het beste middel om zijn eigen huis voor de vlam van dat zijns bouwmans te beveiligen, te vinden is, om de zelfe aldaar eerst te blusschen.

Hertogenbosch, den 2 augustus 1832.

De hoofd commissie overnood,
J. F. VERMEULEN, president.
A. G. VAN DER LOO, lid en secretaris

LETTERKUNDIGE AANKONDIGING.

51. Bij J. J. ARKESTEIJN, Boekhandelaar te 's Bosch, ister Perse, en zal, na afkondiging in de onderscheidene Kerken, voor 10 cents alom te bekomen zijn:
HERDERLIJKE BRIEF, uitgevaardigd door al de Geestelijke Opperhoofden der Katholieke Kerk in de provincie Noord-Brabant, waarbij dispensatie wordt verleend, tot het gebruik van vleesch, vet meermaal daags zijnen NOODDURFT te nemen, op de Vrydagen, Zaterdag en andere Vastendagen, voor noodnige plaatsen, welke door de Cholera-Morbida mogten worden aangeast.
Van den Herderlijken Brief, maede door bovengemelde Kerkvoogden uitgevaardigd, waarbij openbare geboden tot afwering van de Cholera-Morbida worden voorgeschreven, zijn nog eenige Exemplaren voorhande.

BEKENDMAKINGEN.

52. Bij den Vendumeester J. N. COOLEN te 's Bosch, zijn van haden af en voor het vertolg altoos te bekomen, alle soorten van Mahognianten en andere STOELEN en CANAPÉS met Trijpen en Paardenhare zittingen, SECRETAIRES, SIFFONNIÈRES, LINNEN, en PENANTKASTIES, RONDE TAABELS, en meer andere soortgelijke MOBILIAIRE GOEDEREN, indewelke hij commissie om te verkoopen zal ontangen tot de civiele prijzen.

53. Bij J. B. MAHIE te 's Bosch, is verkrigbaar:
5/4 Fraai Katoenen SERVETTEN, GOED, a 27/4 Cts.
5/4 dito dito MARSEILLE of DIMIT, a 27/4 Cts.
In diverse kleuren PILO of bijgenaamd Turksch Loer.
De eerste soort a 39/4 Cts.
De tweede soort a 34/4 Cts.
Verder andere Katoenen artikelen, als valerlei soorten van WITTE ENGLISCHE, en andere KATOENEN en GEZONDHEIDS FLANELLEN-HEMDJES, a 3 gulden per stuk.

54. J. N. COOLEN, Vendumeester, te 's Bosch, zal, op Maandag den 13 Augustus 1832, en volgende dagen, ten zijnen huise, verkoopen. Eenen aanzienlijken Inboedel bestaande in: extra fraaie MAHOOGNIE-HOUTEN SECRETAIRES, SIFFONNIÈRES, PENANT- en RONDE TAABELS, KABINETTEN, LEDIKANTEN, STOELEN met Trijpen en andere ZITTINGEN, een zeer fraai en goed loongevond PIANO van zes Octaven, welgevulde LEDDEN, MATRASSEN, TAPITEN en KARPETTEN, differente SPIEGELS en PLATEN agter Glas met vergulde Lijsten, STANDE-HORLOGIE en PENDULE, JUWELLEN, GOUD, en ZILVER, SCHIEDERTJEN, PORCELEINE-SERVIEZEN, GLAS en ARBEDEWERK, verakte en geplatineerde GOEDEREN, een zeer fraaie VUURHAARD en differente KOOKKAGHELS, een zeer goede MANGEL, verder KOPER en TIN en meer andere GOEDEREN.
Op Zaterdag den 11 Augustus van 's Morgens 10 tot 12, en van 's namiddags 2 tot 5 uren te zien.

55. T. B. KOOFF, eene zeer fraaie en weluidende PIANO-FORTE, van Zes Octaven. Te bevragen bij de Drukkers dezer.

REDEVOERING,

uitgesproken door Z. E. den minister van buitenlandsche zaken, in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van vrijdag den 5 Augustus 1831.

Edelmoedige Heeren!

Het voorrecht van het woord tot U Edel Mogenden te voeren, en belangrijke mededeelingen van 's Konings wege te komen doen, valt mij wederom te beurt. Zeldzaam bevond zich het vaderland in omstandigheden, gelijk aan die van dezen oogenblik: een geheel eendragtig en gereed tot het brengen van alle offeringen, ten behoeve der nationale eenheid, van haren in openbare ziele niet een volk, nog voor een jaar, als landgenoot, met ons opstijgende, van de weldaden eenen milden roest; met ons, gestemde, doch, en, met de leus der onafhankelijkste vijandschap in den mond, onze eigen verdedigingsmiddelen tegen ons, zeve, keerende, en, te midden van deze wroeteling het geschokt Europa, van geen ander beginsel dan het behoud des algemeenen vredes, uitgaande, en geene voorwaarde, te moeilijk houdende, om ons deze tot medewerking in dat beginsel voor te stellen.

In zulk een botsing van oogmerken en belangen, kom ik uwe aandacht inroepen, om U Edelmoedigen den verdere gang van 's lands zaken te ontwikkelen, en haar met 's Konings bedoelingen bekend te maken, het wezenlijke standpunt, waarop wij ons bevinden, aan te wijzen, om U Edelmoedigen overtuigend te doen blijken, dat geene heroveringszucht, geene wensche, tot het breken van Europeesche vrede, maar alleen bevrijding van een volk, en een lang beproefd geduld, het voorloopende doel, van de conferentie van Londen, is.

In de maand van deze vergadering verscheenen aan het hof van den koning, haar kennis te doen dragen, van alles, wat door 's Konings zorgen in de haghelijke omstandigheden van het vaderland bij de conferentie te Londen was aangewend. Ten dien einde werd aan U Edelmoedigen medegegeeld de aan mij gerigte brief der conferentie van den 27 juni j., ter begeleiding strekkende van achttien artikelen als vredespreliminaren tusschen Holland en België: — van die achttien artikelen zelve, — en van het antwoord, onder datteekening van den 12 juli j., aan de londensche conferentie afgezonden.

De Koning, die bij de genaderde ontwikkeling der gebeurtenissen dubbel verlangde, zich aan de volksvertegenwoordiging aan te sluiten, en haar bij voortdurend kennis te doen dragen van Hoogstdezelfs aanhoudende pogingen, om met medewerking zijner bondgenooten de onderhandelingen tot een gewenscht einde te brengen, heeft mij thans gemagtigd, aan U Edelmoedigen over te leggen eenen naderen brief der conferentie van den 12 juli j., dat daarop door den tweeden Nederlandschen gevolmagtigden, op den 1 dezer maand, naar Londen overgebrachte antwoord, en een schrijven, door mij bij die gelegenheid aan de gezanten Zijner Majesteit te Berlijn, Londen, Páris, Petersburg en Weenen afgezonden, welke stukken van den volgenden inhoud zijn:

Aan Z. E. den minister van buitenlandsche zaken, 25 juli 1831.

Mijnheer de baron!

Wij hebben de eer gehad de mededeeling te ontvangen, welke Uwe Excellentie ons, onder datteekening van 12 juli, door tussenkomst van den heer van Wessenberg, toegezonden hebt, en wij hebben de daarin vervatte aanmerkingen rijpelijk overwogen.

Ondanks de verklaringen, welke de brief van Uwe Excellentie behelst, heeft de conferentie reden om zich met de hoop te vleijen, dat nieuwe onderhandelingen, strekkende tot de sluiting van een definitief verdrag, onder bemiddeling der vijf Hoven, zouden kunnen leiden tot eene overeenkomst, zoo wenschelijk voor den algemeenen vrede, en geschikt om te voldoen aan de rechten en belangen van Z. M. den Koning der Nederlanden. De conferentie nodigt u dus uit, mijnheer de baron, om aan uwen doorluchtigen Souverein wet te willen voorstellen, dat dezelve zijne gevolmagtigden te Londen van de noodige volmagten en voorschriften doe voorzien, ten einde over het bedoelde verdrag te onderhandelen, hetzelfde vast te stellen en te onderteekenen.

Op grond der gevoelens, en zelfs der wenschen, uitgedrukt in de mededeeling van Uwe Excellentie van den 12 dezer maand, vlieden wij ons, dat de Koning, als een volstandig vriend des vredes, dit middel om de wildaard daarvan aan zijn volk en aan Europa te verzekeren, niet van de hand zal wijzen.

De hoop, welke de bedoelingen van Zijne Majesteit ons in dit opzigt inboezemen, komt zooveel te beter met de gezondheid der vijf Hoven overeen, daar die Hoven als waarborgen van de asperende maand november j., bestaan hebbende wapenschorsing, door plegtige verbindtenissen, welke nog in volle kracht zijn, gehouden zijn om het hervatten der vijandelijkheden voort te zetten.

Wij verzoeken Uwe Excellentie de verzekering onder bijeenkomst van de vijf Hoven te willen aanneemen.

(Gehoord) Esterházy, Wessenberg, Tallard, Palmerston, Bismarck, Liéven, Marquis de Saxe.

Aan Uwe Excellentie de heeren gevolmagtigden van Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Brittannië, Pruisen, en Rusland, te Londen, en conferentie, vereenigd.

Gravenhage, 4 augustus 1831.

Exccellentien!

Ik heb de eer gehad den brief te ontvangen, welke Uwe Excellentien mij den 25 juli j. gezonden hebben, en waarin dezelve de hoop uitdrukken, dat, ondanks de verklaringen vervat in mijnen brief van den 12 dezer maand, nieuwe onderhandelingen, strekkende tot het sluiten van een definitief verdrag, onder bemiddeling der vijf Hoven, tot eene overeenkomst zouden kunnen leiden.

Uwe Excellentien hebben mij tevens, wel willen uitnoodigen, om aan den koning voor te stellen, dat hij zijne gevolmagtigden te Londen van de noodige volmagten en voorschriften doe voorzien, ten einde over het bedoelde verdrag te onderhandelen, hetzelfde vast te stellen, en te onderteekenen.

Daar Z. M., — welke niet opgehouden heeft bewijzen te geven van zijnen opregten zucht om tot het maken eener schikking mede te werken, en alom, zoo veel in hem was, de wildaard des vaderlands volk en aan Europa te verzekeren — steeds door dezelvendevotans bezield is, zoo heeft dezelve mij getast deszelfs gevolmagtigden te Londen van de noodige volmagten en voorschriften te voorzien, ten einde met uwe Excellentien zelve over een definitief verdrag te onderhandelen, hetzelfde vast te stellen en te onderteekenen; welk verdrag bestemd zonde zijn, om de scheiding tusschen Holland en België te regelen volgens de beginselen, uitgedrukt in mijnen brief van 12 juli, en waaraan omtrent de vijf hoven en Z. M. waren overeengekomen.

Overeenkomstig des konings voornemens, moet ik hierbij verzoeken, dat Z. M. besloten heeft die onderhandeling door de kracht zijner wapenen te ondersteunen; een besluit, dubbel noodzakelijk geworden sedert de laatste gebeurtenissen in België, alwaar men gezien heeft, dat een vorst zich in het bezit der soevereiniteit heeft gesteld, alverens aan de voorwaarden, door de conferentie in derzelver protocollen n°. 12 en 19 vastgesteld, voldaan te hebben; en, zonder voorbehoud, eene grondwet bezworen heeft, welke inbreuk maakt op het grondgebied, dat aan Z. M. en aan Holland wettig toekomt.

Daar het voornemen, om eenen wapenstilstand te sluiten, niet uitgevoerd is, zoo bestaat er thans slechts eene wapenschorsing. In de nota der nederlandsche gevolmagtigden, van 21 mei, is reeds aangekondigd geworden, dat Z. M. deszelfs staten niet aan eene onbepaalde verlenging van den voortdopigen staat van zaken kon onderwerpen; en dat dezelve zich van den 1 juni af geheel vrij zoude rekken, hetzij om mede te werken tot de maatregelen, welke de mogendheden zouden nemen, om de scheiding volgens de annexe A van het twaalfde protocol te stand te brengen; hetzij, om op zijne eigene geldigheid en op die wijze te handelen, als de omstandigheden hem zouden tooschijnen te vereischen; maar altijd met geen ander doel, dan om tot dien staat van zaken te geraken, die bij de akte van scheiding als regtvaardig en voegzaam was erkend geworden.

Den 5 juni hebben de nederlandsche gevolmagtigden gemeend naar de verkregene uitkomst te moeten vernemen, opdat de Koning, den gevolge van het verslag, hetwelk zij zoo spoedig mogelijk deswege doen zouden, op de maatregelen konde bedacht zijn, welke de tegenwoordige staat van zaken vereischte, zoo wel in het belang van zijne waardigheid, als van Hollands veiligheid.

Op een antwoord van 7 juni, wilde de conferentie hen wel verwittigen, dat zij zich met de maatregelen bezig hield, welke de verbindtenissen, door de vijf Mogendheden jegens den Koning aangegeven, zouden kunnen vereischen.

Eindelijk hebben deze Gevolmachtigden, die nimmer nota van den 22 juni, op nieuw aangekondigd, dat de Koning, vastelijk besloten hebbende om niets op te offeren van de regten, welke hij zich door zijne toetreding verzekerd had, moest volharden in zijn bij de conferentie reeds bekend voorbehoud; betrekkelijk zijne medewerking tot de maatregelen, die dezelve voegzaam zou achten, te nemen; en dat, — toen de conferentie door de vertegenwoordigers der vijf hoven in 's Gravenhage het verlangen deed uitdrukken, dat Z. M. voor het oogenblik van dat voorbehoud geen gebruik mogt maken — daarop, wel is waar, een voldoende antwoord was gegeven; maar dat zij tevens waren gelast geworden te verklaren, dat men aldus antwoordende, van de veronderstelling was uitgegaan, dat de conferentie van haren kant onverwijd bedacht zou zijn op de middelen om de annexe A van het 12de protocol ten uitvoer te leggen, en dat, zoo deze veronderstelling bij de uitkomst mogt blijken ongegrond te zijn geweest, voor den Koning niets anders zou overschieten, dan tot deszelfs eigene middelen de toevlugt te nemen, en een perk te stellen aan inwilligingen, welke niet meer bestaanbaar zouden zijn met de uit-en inwendige veiligheid van den staat en met de belangen zijner getrouwe onderdanen, reeds zoo sterk op het spel gezet; en welke volstrekte ondergang het gevolg zou zijn der voortdrijving van de tegenwoordige crisis. — Zelfs de hierboven vermelde stap van de vertegenwoordigers der vijf hoven in 's Gravenhage, bewijst ten duidelijkste, hoezeer de conferentie destijds overtuigd was van het recht des Konings, om de vijandelijkheden weder te beginnen.

Sedert de afzending der diplomatieke stukken, die ik gemeend heb te moeten aanhalen, hebben nieuwe drangredenen den Koning, in de van zijnentwege reeds uitgedrukte voornemens, moeten versterken; maar, welke daarvan ook de uitkomsten mogen wezen, de Koning zal niettemin onveranderlijk blijven wenschen, dat een gelukkige uitslag de pogingen bekroone van uwe Excellentie, en die zijner eigene gevolmachtigden, ten doel hebbende om tot eene overeenkomst te geraken, bestemd om de scheiding te regelen, overeenkomstig de erkende regten van Zijne Majesteit en van Holland.

Ik neem deze gelegenheid te baat, om uwe Excellentie te versoeken, van op nieuw de betuiging mijner bijzondere hoogachting te willen aannemen.

(Geteekend)

Verstokt van Soelen.

III.

Afschrift eener depeche aan de gezanten te Berlyn, Londen, Parys, St. Petersburg en Wenen, en dato 2 augustus 1831.

Mijnheer de

Gij draagt kennis van den brief, dien ik den 12 juli jl. aan de conferentie van Londen gezonden heb, in antwoord op de achttien artikelen, door haar als preliminairen van een vredesverdrag tusschen Holland en België voorgeslagen.

Thans heb ik de eer, u de beide ingesloten stukken over te zenden, te weten: eenen brief, dien ik, onder dagteekening van den 25 juli van de conferentie ontvangen heb, en die de strekking heeft, om onze regering uit te noodigen, dat zij hare gevolmachtigden te Londen van de noodige magt en voorschriften voorzie, om onder bemiddeling der vijf hoven, over een definitief verdrag te handelen, hetzelfde vast te stellen en te onderteekenen; en in de tweede plaats mijn antwoord van den 1sten augustus, waarmede de baron van Zuylen van Nyenelt gisteren naar Londen vertrokken is, alwaar hij zijne betrekking van tweeden gevolmachtigden des Konings weder gaat vervullen.

Gij zult, mijnheer de uit het laatstgenoemde stuk ontwaaren, dat de Koning zijne gevolmachtigden te Londen van de noodige magt en voorschriften heeft doen voorzien, om met de gevolmachtigden, die de conferentie zelve uitmaken, over zoodanig een definitief verdrag te handelen, hetzelfde vast te stellen en te onderteekenen, als geschikt zal zijn, om de scheiding tusschen Holland en België te regelen, in overeenkomst met de beginselen, die in mijnen brief van den 12 juli zijn opgelegd en waaromtrent tusschen de vijf Mogendheden en Zijne Majesteit is overeengekomen, alsmede dat de Koning daarenboven besloten heeft, de onderhandeling door de kracht zijner wapenen te ondersteunen. Zijne Majesteit heeft inderdaad, nadat negen maanden lang nuttelooze onderhandelingen gevoerd zijn, die voor Holland geenerlei vrucht gedragen hebben, en gedurende welke hoogstdezelve niet opgehouden heeft, zijnen opregten wensch te doen blijken, om de belgische zaak in der minne te eindigen, geoordeeld, dat; zoo men Hollands dierbaarste belangen niet wilde opofferen, zonder welke handhaving dat land niet bestaan kan, men de hoop moest opgeven, om zonder middelen van dwang billijke voorwaarden van scheiding van de Belgen te verkrijgen; alsmede, dat het te overvrijdelijker was, om tot die middelen zijne toevlugt te nemen, vermits de staat zoo spanning; waarin wij ons bevinden, niet verlengd kan worden, zonder ten gelijken tijde op den volksgeest, op onze geldmiddelen, op het leger en op ons staatkundig aanwezen eenen nadeeligen invloed uit te oefenen. Daarentegen heeft hoogstdezelve radenen om te gekooven, dat de verschijning zijner krijgshanden in België het evenwigt bij de onderhandeling zal herstellen, hetwelk door de middelen, die de opstand met goed

gevolg gebruikt heeft, is verbroken geworden, terwijl Holland eene uitsluitend verdedigende houding bleef aannemen.

Ten gevolge van de bedoelingen des Konings, heb ik de eer, mijnheer de, om u uit te noodigen, van wel aan mijnheer den minister van buitenlandsche zaken van onder het oog te willen brengen, dat de belgische zaak thans niet meer zoodanig is, dat Europa daarbij belang kan meenen te hebben, maar dat zij tot een onderwerp van eenen geheel huishoudelijken aard is bepaald, dat is, tot de voorwaarden eener billijke scheiding tusschen Holland en België; dat deze voorwaarden voor Holland van zeer hoog aangelang, maar voor al de andere volken van Europa volstrekt onverschillig zijn; dat, indien deze meenen mogten, daarin belang te hebben, zulks geenszins om de zaak zelve is, maar eeniglijk uit hoofde van het zoo wenschelijk behoud der rust in alle de deelen van Europa; en dat wij in dit laatste opzigt de hulp van Oostenrijk, (Frankrijk), (Groot-Brittanje), (Pruisen), (Rusland) inroepen. Gij zult er bijvoegen, dat Holland zijne belangen te welkeet, om eenen min of meer gemeenen oorlog te wenschen of te willen uitlokken, waardoor het zelf in de eerste plaats gevaar zoude kunnen loopen; dat dit land naar geenerlei vergrooing haakt, dat het opregte wenschen voor de welvaart van alle volken koestert, zonder zich over de middelen, waardoor zij die trachten te verkrijgen of te bevestigen, te belemmeren; maar dat het in geen geval hoegenaamd het beginsel van zijn aanwezen kan opgeven of ten offer brengen. En daar dit vast staat, kan het besluit des Konings, om gelijktijdig met de onderhandelingen te Londen, zijn leger in de waagschaal te leggen, — een doel, dat te duidelijk omschreven en te openbaar aangekondigd is, om den minsten grond tot twijfel over te laten, — geenerlei ongerustheid inboezemen, en Z. M. meent reden te hebben, om te verwachten, dat onder deze omstandigheden Oostenrijk, (Frankrijk), (Groot-Brittanje), (Pruisen), (Rusland) deszelfs pogingen bij de zijne zal voegen, ten einde de scheiding tusschen Holland en België op vaste en met de regten van Holland overeenkomstige grondslagen te vestigen.

Ik verzoek u mij te onderrigten, welken uitslag uwe mededeelingen aan het oostenrijksche, (fransche), (engelsche), (prussische), (russische) ministerie gehad hebben.

Ontvang, enz.

(Geteekend)

Verstokt van Soelen.

Negen maanden lang gaf het oude Nederland de overtuigende te blijken van deszelfs gezindheid, om, zonder het zwaard te trekken, de geschillen met België te vereffenen.

De onafgebroken vereeniging op de grenzen van de bloem der natie; de besteding van miljoenen schats; de inwilliging der vaart op de Schelde, gedurende de wapenschaar; de ongewroken dagelijkse aanvallen op het grondgebied van Noord-Brabant en Zeeland; het toelaten gedurende vele weken der berenning van Maestricht; het sparen der stad Antwerpen, niettegenstaande de ondragelijkste uitjartingen, en de aanleg van werken, onder het geschut van het kasteel en de vloot, — zulke offers, welke onder meer anderen het oude Noord-Nederland aan de voortdrijving van de schorsing der vijandelijkheden gebragt heeft, beproefden vaak het nationaal gevoel, en den ijver van vloot en leger, met ongeduld omziende naar den wenk, om den roem der voorvaderen te handhaven; en meermalen moest de regering zich afvragen, of dezelve niet te ver gedreven waren, en nog langer moesten worden volgehouden.

Het uur is geslagen, dat haar den plicht eener bepaalde keuze heeft opgelegd.

Het Nederlandsche staatsstuk van den 12 juli ontwikkelde de gronden, die haar beletteden, de aangeboden achttien preliminaire artikelen aan te nemen, die op het oude grondgebied der Vereenigde Nederlanden inbreuk zouden gemaakt, en ons met eenen ondragelijken last van staatsschuld gedrukt hebben. Zij zijn niet wederlegd geworden. Niettemin heeft de Koning zijne gevolmachtigden van de noodige voorschriften doen voorzien, om met de londensche conferentie zelve een definitief traktaat te onderhandelen, vast te stellen en te teekenen; maar het onderscheid tusschen deze benaming, en die van grondslagen van scheiding, of van preliminaire artikelen lost op zich zelve geene zwartigheid op. Noord-Nederland, dat nimmer van het 12de protocol, en België, die daarmede geheel strijdige achttien preliminaire artikelen hebbende aangenomen, zoo staaten nu, even als te voren, lijnrecht tegen elkander over; en welke hoop kon de regering, vooral na den door den gekozen Vorst afgelegden, de bereoving van ons grondgebied hevestigenden, eed, kaesteren, van alsnu, zonder onderstannig mede de wapenen, eene onderhandeling te zien slagen, welke, van het najaar af, geene uitkomst heeft opgeleverd, en die sedert de laatste weken eene onloochenbare rigting ten gunste van België genomen had.

De Koning heeft voortdurand, bij alle voorkomende gelegenheden, de onduidelijkste betuigingen ontvangen van de opregte deelnaaming en vriendschap jegens Noord-Nederland van de vijf Mogendheden, bij de londensche conferentie vertegenwoordigd. Doch het standpunt der Mogendheden met betrek-

ling tot de belgische aangelegenheden verschilt tusschen de aard der zaak van dat Noord-Nederland. Haar eerste oogmerk toch is het behoud van den algemeenen vrede; het tweede het voortaan onzer billijke vorderingen. Bij Noord-Nederland, omgekeerd, moet het eerste doel zijn: eigen behoud, en slechts het tweede: de handhaving van den vrede. Uit deze beschouwing van der Mogendheden vloerde gedurende de twee jongst afgeleopen maanden de inwilliging voort van de belgische eischen, en de terugplaatsing der Nederlandsche op den achtergrond. Van het begin toch der beroerten, wist België niet behendigheid voordeel te trekken van de brandstoffen des opstands, van het voorwenden eener onder deszelfs gansche bevolking onstilbare gisting der gemoederen, en van de verwikkeling, welke deszelfs aardrijkskundige ligging, ten aanzien van onderscheidene magtige Rijken, deed geboren worden, om den vrede van Europa, indien zijne buitensporigste eischen niet werden ingewilligd, te bedreigen. 's Konings middelen, steunende op de regelmatige en grondwettige werking onzer instellingen, op de gehechtheid der ingezetenen aan de handhaving der maatschappelijke orde, en op den moed eener aanzienlijke en welingerigte zee- en landmacht, overtroffen die van België, maar zij hadden af tot eene ijdele vertooning, zoo lang men het grondbeginsel volgde, dat zij nimmer mochten gebruikt worden, terwijl het belgische revolutionaire schrikbeeld in dezelfde evenredigheid zich langs hoe meer uitzette. Aldus droeg het zich toe, dat werkelijke kracht voor eene denkbeeldige gestalte moest onderdoen, dat Noord-Nederlands aanzien met rassche schreden begon te zinken, en dat men den belgischen invloed op eene onverwachte wijze stijgen zag.

Alhoewel 's Konings doorzicht, deze verschijnselen bespeurende, het evel dadelijk wist te peilen, en het hulpmiddel daartegen op te sporen, zoo aarzelde Z. M. lang, om tot dat redmiddel over te gaan, bewust dat de uiterste nood de aanwending van het niterste moest rechtvaardigen. Het bestond in het nederleggen der kracht van de nederlandsche vloeten en legers in de schaal tot herstel van het evenwigt tusschen Noord-Nederland en België, en in het wegrukken en verscherpen met eene vaste hand van de gordel, achter welke het grijnzend beeld der belgische aanspraken verscholen lag. De Koning heeft hiertoe eindelijk besloten, en het bevel aan zijne krijgsmagt uitgevaardigd, om de onderhandelingen door de wapenen te ondersteunen. Verkringing van billijke voorwaarden van scheiding is het uitsluitend doel van dat bevel, maar om hetzelfde te bereiken moest Europa zich overtuigen, dat tot handhaving van den vrede, zoo min Holland als België gemist kan worden, en dat de bezadigde en stille gang der nederlandsche regering tot behoud der rust, niet minder te ontzien is, dan het belgische grondbeginsel van opstand.

Ware deze keuze der regering vroeger bepaald geweest, wellicht zou zij zijn beschouwd geworden als voorbarig. Later ware de gelegenheid er toe waarschijnlijk voor altijd vervlogen, want hoe toch zouden de lasten, welke de Nederlanders slechts door eene voorbeeldeloze inspanning tijdelijk kunnen dragen, langer zijn getorsecht geworden?

De Koning heeft zich geenszins verborgen, dat de uitkomst van den gedanen stap niet uit onder het bereik eener vaste berekening, doch de volkeren, even gelijk de bijzondere leden der maatschappij, kunnen in omstandigheden geraken, waarin men alles waagt, met niets te wagen. Eene onderwerping aan de belgische eischen zou het staats-bankroet beslist, en Noord-Nederland beroofd hebben van hare onmisbare grenzen, door het edel bloed der voorvaders verkregen, den volks-

roem hebben bezwakt, den ondergang van den staat bezegeld, en met de daad de Nederlanders uit de rij der onafhankelijke, zelfstandige volken hebben uitgewischt. Zijn de kansen eenigermate wisselvallig, de Koning verbeidt derzelve uitslag met een gerust vertrouwen op de Voorzienigheid.

Ten naauwste intusschen beperkt zich de kring der gevolgen van de beslotene ondersteuning der onderhandelingen door de wapenen, wanneer men overweegt, dat die maatregel in geen verband hoegenaamd staat tot de europesche zijde der belgische questie.

Daaraan, edelmogende heeren, heeft de Koning de afscheiding van Noord-Nederland en België ten offer gebracht, alhoewel hij zijne regten op België in geen geval zou kunnen afstaan, zonder billijke voorwaarden te bedingen voor de hem getrouw geblevene Noord-Nederlanders.

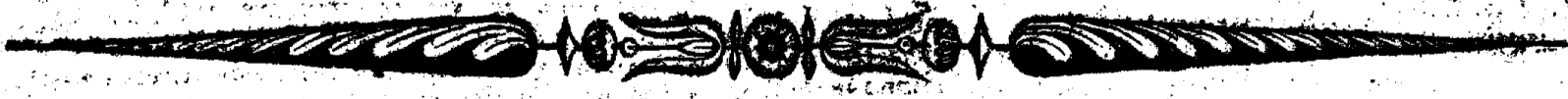
Hoe glorieus de jaarboeken onzer geschiedenis ook zijn mogen, en hoe uitgebreid de invloed onzer geringe bevolking steeds geweest zij op de beschaving en het lot der wereld; zoo zijn, bijaldien wij al eenige genegenheid mogten gevoelen, ons ons met Europa's algemeene staatkunde in te laten, onze bevestigde middelen, naar den tegenwoordigen toestand van ons werelddeel, daartoe niet genoegzaam. 's Konings staatsstelsel, huisselijk, gelijk onze zeden, rust dan ook op het grondbeginsel van oprechte vriendschap jegens alle Mogendheden, en van welwillende aanschouwing der wijze, waarop zij hunne aangelegenheden te regelen.

Anders, edelmogende heeren! moet de nederlandsche staatkunde zijn, ten aanzien der uitsluitend hollandsche questie tusschen ons en België.

Deze gaat ons alleet en België aan, want voor ons geldt eene billijke verdeling der schuld, en de handhaving van ons grondgebied, het wezen van ons volksbestaan; doch voor de overige Mogendheden van Europa is het onverschillig of voortaan Nederland of België meer of minder zal dragen in die schuld, en hoedanig de grenzen tusschen beide landen zullen getrokken worden. Tot regeling dezer onderwerpen heeft de Koning met erkentenis de medewerking en bemiddeling zijner vijf eretijds bondgenooten en vrienden aangenomen, maar Hoogst-dezelve vermag zich in dat opzigt niets te laten voorschrijven. Bij de volken toch, even als bij de mensch in het bijzonder, blijft eigenbehoud de eerste wet der natuur, en dat eigenbehoud zou worden opgeofferd, wanneer wij ons onaanvaardbare grondslagen van grenscheiding, en van verdeling der schuld lieten opdringen.

In alles, wat onze huishoudelijke belangen, de regeling onzer grensaangelegenheden met onze naburen, met één woord, de eer, de regten en het welzijn van Noord-Nederland zelve betreft, bejunkt onze regering zich aan eigen haard, en wanneer het op behoud van het dierbaarste, dat wij bezitten, aankomt, kan de uitoefening van het regt van vrede en oorlog, onafscheidbaar van eenen onafhankelijken staat, ons door niemand betwist worden.

Dit is dat het standpunt, edelmogende heeren! waarop wij ons geplaatst vinden, en zelfs dan, wanneer het bloed onzer dapperen vruchteloos geplengd werd, en troon en vaderland tot op hunne grondslagen daverden, zoude het bewustzijn, van alleen voor overmagt onzen leeuwen-standaart gebogen te hebben, ons aan het billijke Europa, en het rechtvaardig nageslacht, als een volk doen kennen, eensgezind met zijnen Koning, gehoorzaam aan de wetten, getrouw aan zijnen erfgrond, en ontzagwekkend tot in zijnen val.

Faint, illegible text on the left side of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text on the right side of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

